

**केंद्र पुरस्कृत योजना कापूस तंत्रज्ञान अभियान
सन २००८-०९ मध्ये राबविण्यास वित्तिय
मान्यता देणेबाबत.**

**महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक-कापूस-१६०८/सीआर-१४१/४-अ,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०००३२.
दिनांक- १० सप्टेंबर, २००८.**

- संदर्भ :-** १) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग क्रमांक- कापूस-१६०७/सीआर-१५७/४-अ, दि. २९ ऑगस्ट, २००७.
२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्रमांक-जिवायो-१००७/प्र.क्र.३९/का.१४४४, दि. १६ फेब्रुवारी, २००८.
३) केंद्र शासन, कृषि मंत्रालय, पत्र क्रमांक-१८-१/२००८/सीए-५६, दिनांक ११ एप्रिल, २००८.
४) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक-अविप्र-१००८/प्र.क्र.१४/अर्थसंकल्प-४, दिनांक २८ एप्रिल, २००८.
५) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग क्रमांक-अंदाज-१००८/प्र.क्र.७२/२-अ, दिनांक १२ मे, २००८.
६) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्रमांक-कापूस/१८३/विप्र-४/०८, दिनांक १६/५/२००८
७) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग क्रमांक- कापूस-१६०८/सीआर-१४१/४-अ, दिनांक २७ मे, २००८
८) केंद्र शासन, कृषि मंत्रालय, पत्र क्रमांक-१८-१/२००८-सीए.व्ही. दिनांक ३० जुन, २००८.

प्रस्तावना:-

कापूस पिकाचे उत्पादन व उत्पादकता वाढविण्याच्या दृष्टीने केंद्र पुरस्कृत सधन कापूस विकास कार्यक्रम सन १९८२-८३ पासून राबविण्यात येत आहे. या योजनेच्या निधीत केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाण ७५:२५ असे आहे. केंद्रीय कृषि मंत्रालयाच्या संदर्भाधीन दिनांक ११ एप्रिल, २००८ च्या पत्रान्वये सन २००८-०९ मध्ये केंद्र पुरस्कृत सधन कापूस विकास कार्यक्रम या योजनेस रुपये १७५०.०० लाख इतक्या रकमेस प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे. सन २००८-२००९ या वर्षाकरिता करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीच्या मर्यादेत केंद्र शासनाचा हिस्सा रुपये १२०९.०६ लाख अधिक रुपये १४४.०० लाख अशा एकूण रुपये १३५३.०६ लाखाच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता संदर्भाधीन दिनांक २७ मे, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आली आहे. केंद्र शासनाने दिलेल्या प्रशासकीय मान्यतेनुसार हा कार्यक्रम राज्यात सन २००८-०९ मध्ये राबविण्यास **वित्तिय मान्यता** देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

२. सन २००८-०९ या वर्षासाठी केंद्र शासनाने त्यांचे संदर्भाधीन पत्र दिनांक ११ एप्रिल, २००८ अन्वये केंद्र पुरस्कृत कापूस तंत्रज्ञान अभियान ही योजना राबविण्यास रुपये १७५०.०० लाख कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता दिली आहे. यामध्ये काही घटक १०० टक्के केंद्र पुरस्कृत असून काही घटकाकरिता केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाण ७५:२५ असे आहे. तसेच केंद्र शासनाने संदर्भाधीन पत्र दिनांक ३० जून, २००८ अन्वये सन २००७-०८ यावर्षी दिनांक १/४/२००८ रोजी अर्खाचित राहिलेला निधी रु. ६६१.३७ लाख व रु. ३८८.६३ लाख असा एकूण रु. १०५०.०० लाख निधी पहिल्या हप्ता म्हणून वितरित केला आहे. केंद्र शासनाची मान्यता लक्षात घेऊन केंद्र पुरस्कृत कापूस तंत्रज्ञान अभियान ही योजना राज्यात राबविण्यास एकूण रु. १०५०.०० लाख (रु. दहा कोटी पन्नास लाख फक्त) इतका निधी मंजूर करण्यास शासनाची **वित्तिय मान्यता** देण्यात येत आहे. संदर्भाधीन अनुक्रमांक २ येथील शासन निर्णयानुसार जिल्हाधिकारी यांच्या अखत्यारितील कार्यक्रमास वित्तिय तरतूद संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्याकडून स्वतंत्रपणे

वितरित करण्यात येईल. या योजनेसाठी मंजूर केलेला निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा आणि सन २००८-०९ च्या मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

(रु. लाखात)

मागणी क्रमांक डी-३

अ) २४०१, पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यिक पिके -- १३८.००
केंद्र पुरस्कृत योजना (केंद्र हिस्सा ७५ टक्के)) (०१)(०२)

कापूस विकासासाठी तंत्रज्ञान अभियान(२४०१ २५४२) ३३ अर्थसहाय्य.

ब) २४०१, पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यिक पिके -- ११२.००
महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम १९६१ च्या
कलम १२३ अन्वये जिल्हा परिषदांना अनुदान (स्थानिक क्षेत्रातील योजना)
(अर्थोपाय अग्रीमाशी समायोज्य) जिल्हास्तर (केंद्र हिस्सा) (००)(१५)

कापूस विकास कार्यक्रम (२४०१ ४६०५) ३१ सहाय्यक अनुदान, ३३ अर्थसहाय्य

३. या योजनेचे उद्दिष्ट गाठण्याकरिता या कार्यक्रमाची बाबनिहाय भौतिक व आर्थिक उद्दिष्टे आणि अनुदानाचा दर सोबतच्या **परिशिष्ट-१** मध्ये दर्शविण्यात आला आहे. सदर उद्दिष्टे मंजूर निधीच्या मर्यादेत ठेवावीत. केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन क्रमांक २ येथे नमूद केलेल्या दिनांक ११ एप्रिल, २००८च्या पत्रातील केंद्र पुरस्कृत कापूस तंत्रज्ञान अभियान योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून केंद्र पुरस्कृत कापूस तंत्रज्ञान अभियान सन २००८-०९ मधील काही कार्यक्रम स्वयंसेवी अशासकीय संस्था, कृषि विज्ञान केंद्र, कृषि विद्यापीठे यांचेमार्फत राबविण्यास शासन मान्यता देत आहे. या संस्थेमार्फत या योजनेतील राबवावयाचे कार्यक्रम आणि संस्थांची निश्चिती करण्याविषयी आयुक्त (कृषि) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार अशासकीय संस्थांची निवड करण्याचे निकष ठरवावेत आणि त्यानुसार स्वयंसेवी अशासकीय संस्थांमार्फत या योजनेअंतर्गत राबवावयाचे कार्यक्रम योग्यरित्या राबविण्यात येतील यासाठी संनियंत्रण करावे.

४. या कार्यक्रमाच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी आयुक्त(कृषि) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून उद्दिष्टनिहाय सविस्तर मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिका-याना निर्गमित कराव्यात. या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतेवेळी पुढील प्रमुख बाबी अंतर्भूत करण्याची दक्षता घेण्यात यावी.

- १) लाभार्थी निवडतांना लहान व सिमांतक शेतकरी यांना प्राधान्य देण्यात यावे.
- २) मंजूर निधीपैकी कमीतकमी १६% निधी अनुसूचित जाती व ८ % निधी अनुसूचित जमातीसाठी खर्च करण्यात यावा तसेच याबाबतच्या नोंदी स्वतंत्रपणे ठेवण्यात याव्यात.
- ३) योजनेची अंमलबजावणी अधिक प्रभावी व परिणामकारकरित्या होण्याच्या दृष्टीने या योजनेंतर्गत प्रकल्पाधारीत विकास / विस्तार कार्यक्रम(Projectised Development /Extension Approach) राबविण्यात यावा.

४) या योजनेचे मुल्यमापन त्रयस्थ यंत्रणेकडून (Third Party Evaluation) करून घ्यावे.

५) वैयक्तिक लाभार्थी निवडतांना प्रथम महिला लाभार्थींना प्राधान्य देण्यात यावे. असे लाभार्थी उपलब्ध नसल्यास इतर लाभार्थींची निवड करण्यात यावी.

६) सन २००७-०८ मध्ये लाभ घेतलेल्या व २००८-०९ मध्ये वैयक्तिक लाभ दिलेल्या लाभधारकांची यादी तालुका कार्यालये / पंचायत समिती / जिल्हाधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी तसेच ती यादी इंटरनेटवर देखील देण्यात यावी.

५. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे या योजनेचा मासिक आर्थिक व भौतिक प्रगती अहवाल प्रत्येक महिन्याला विहित मुदतीत केंद्र शासनाला तसेच राज्य शासनाला सादर होईल याची दक्षता घेण्यात यावी.
६. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक- ६०५/अर्थसंकल्प-१३, दिनांक ५ सप्टेंबर, २००८ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार व प्रधान सचिव(कृषि) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.
७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०९१२१२१९४८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(वि.मा.बिबलकर)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

आयुक्त कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती).
संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे.
सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.
विभागीय आयुक्त (सर्व),
विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व).
जिल्हाधिकारी (सर्व) (बृहन्मुंबई व मुंबई उपनगर हे जिल्हे वगळून)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)(बृहन्मुंबई व उपनगर हे जिल्हे वगळून)
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व))
कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
व्यवस्थापकीय संचालक, कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, आरे दुग्ध कॉलनी गोरेगांव(पूर्व), मुंबई ६५.
मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद(सर्व)(बृहन्मुंबई व उपनगर हे जिल्हे वगळून)
व्यवस्थापकीय संचालक, कृषि उद्योग विकास महामंडळ मर्यादित, आरे दुग्ध कॉलनी गोरेगांव(पूर्व), मुंबई ६५.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, महाबीज भवन, कृषि नगर, अकोला.
सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासकीय भवन, ५वा मजला, मंत्रालय, मुंबई (२ प्रतीत).
महालेखापाल (लेखा परिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर.
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई.
नियोजन विभाग, (का.१४४४/१४३१) मंत्रालय, मुंबई ३२.
सामाजिक न्याय, क्रिडा व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.
वित्त विभाग, व्यय-१, अर्थसंकल्प-३, अर्थसंकल्प-१३.
सर्व सह सचिव / उप सचिव/ अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, कृषि व पदुम विभाग (कृषि व फलोत्पादन).
निवड नस्ती.